

door Katja Socher
<katja(at)linuxfocus.org>

Over de auteur:

Katja is de Duitse editor van LinuxFocus. Ze houdt van Tux, film & fotografie en de zee. Haar homepage kan gevonden [hier](#) gevonden worden.

L'heure du Jazz++

Kort:

Jazz is een midi sequencer met vele interessante mogelijkheden voor het bewerken en componeren van je eigen muziek!

Vertaald naar het Nederlands door:

Guus Snijders
<ghs(at)linuxfocus.org>

Installatie

Jazz++ is beschikbaar als voorgecompileerd pakket en als broncode. Installatie vanuit de broncode is een avontuur op zich omdat je je weg moet zoeken door een foutgevoelige wxwin-1.68E bibliotheek welke nodig is voor de installatie.

De voorgecompileerde versies echter, zijn eenvoudig te installeren en beginnen met dit:

Download <ftp://ftp.jazzware.com/pub/jazz/stable/linux/jazz-bin-4.1.3.tar.gz>

Probeer niet de rpm versie van jazzware.com. Deze is nep en bevat alleen maar een script om een tarball te installeren. De gebruikelijke voordelen van normale rpm bestanden, ontbreken.

1) Ga naar een directory (je home directory of /usr/local) en pak jazz-bin-4.1.3.tar.gz uit:

```
tar zxvf /waar/het/pakket/staat/jazz-bin-4.1.3.tar.gz
```

2) Download jazz-bin-4.1.3_addon.tar.gz welke je aan het eind van het artikel kunt vinden en pak deze uit met tar zxvf /waar/het/pakket/staat/jazz-bin-4.1.3_addon.tar.gz.

```
3) chmod 755 jazz-bin-4.1.3  
chmod 644 jazz-bin-4.1.3/jazz.cfg
```

Als je stap 3 overslaat, zal iedere user in staat zijn het configuratie bestand te bewerken. Met stap 3 krijgen alle users een standaard configuratie bestand. Er is geen configuratie-per-gebruiker.

Nu kun je het programma jazz starten van bin/jazz. Om "geluid" te produceren heb je een werkend geluidssysteem nodig. Een goede keus is [Alsa](#) ([zie het artikel over Alsa](#)).

Ik zal ook de installatie vanuit de broncode uitleggen, maar je zult wel over enige ervaring moeten beschikken om dit te doen. De beschrijving vind je [>hier<\(Eng\)](#).

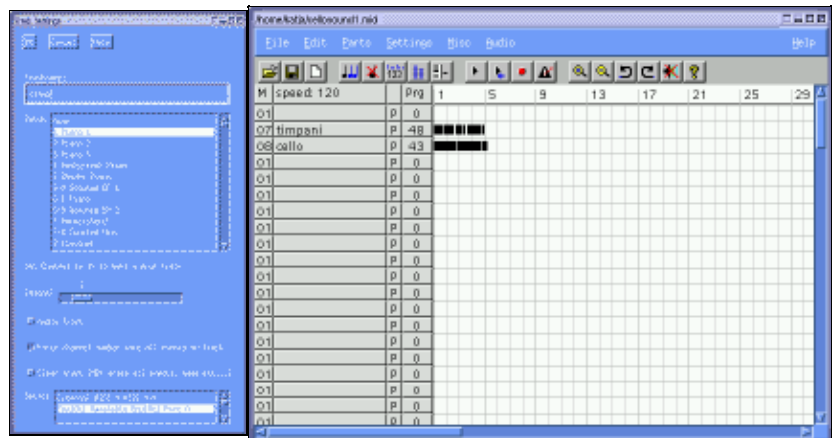
Beginnen

Je kunt zowel een midi bestand laden dat zich reeds op jouw computer bevindt (bijvoorbeeld omdat je het hebt getypt met een noten-editor zoals Rosegarden), of je kunt muziek opnemen via een extern midi apparaat (jazz biedt hier veel mogelijkheden voor, maar daar ik niet over een dergelijk apparaat beschik kon ik dit zelf niet uitproberen), maar je kunt natuurlijk ook met een schone lei beginnen.

Jazz stelt je in staat je eigen muziek te componeren alsmede je songs te bewerken!!

Er zijn 2 belangrijke vensters die je de hele tijd nodig zal hebben: eerst het track venster welke je laat werken aan de hele song of hele delen ervan en ten tweede het piano venster welke ook toestaat om hele noten en maten te bewerken. Laten we eerst kijken naar het track venster, daar je daar mee begint.

Het track venster

Klik met de linker muisknop in een van de velden zonder naam, onder het veld waar de snelheid staat genoteerd. Een nieuw venster wordt geopend. Hier is een lijst van de verschillende instrumenten te vinden, waaruit je kunt kiezen.

Er zijn veel verschillende instrumenten en er zijn er ook een aantal waar je interessante geluiden mee kunt maken zoals bijv. bird tweed (vogelzang), telephone ring (overgaande telefoon) of een seabreeze (zeebries). Onder trackname kun je je track een naam geven, deze naam zou je een hint moeten geven wat voor instrument het is en misschien nog iets meer informatie over het aandeel in jouw werk zoals bijv. rechts en links handig voor je piano, melodie...

Je kunt ook het midi kanaal aangeven in dit venster. Er zijn 16 kanalen en alle gebruikte instrumenten zouden hun eigen kanaal moeten hebben. Je kunt elk kanaal kiezen dat je wilt, alleen kanaal 10 is gereserveerd voor drums. Dit betekent dat zelfs als je een piano voor kanaal 10 selecteerd, je zult een soort drum geluid horen. Dus als je drums wilt, selecteer kanaal 10, zo niet, selecteer een van de andere kanalen!

Als je het venster weer sluit, zul je de naam van de track zien in het veld dat je eerder aanklikte. Links, onder de M kun je het midi kanaal zien dat je koos. Als je op de M klikt zal er een T zichtbaar worden en de nummers zullen veranderen. T geeft je het track nummer.

Onder Prg zul je nu een nummer zien, dit is het nummer van het instrument dat je hebt gekozen.

Al klikkende op het kleine veld, links van het Prg veld, kun je de letter zien veranderen van P naar M naar S en weer naar P. P staat voor Play. Als je het veranderd naar M staat de track op "mute" en zul je alleen de andere tracks horen tijdens het afspelen. Met S is het net andersom. Het staat voor solo en alleen deze ene track wordt afgespeeld. Dit is erg handig als je meerdere instrumenten hebt en alleen een wilt horen, of juist alle andere, behalve die ene.

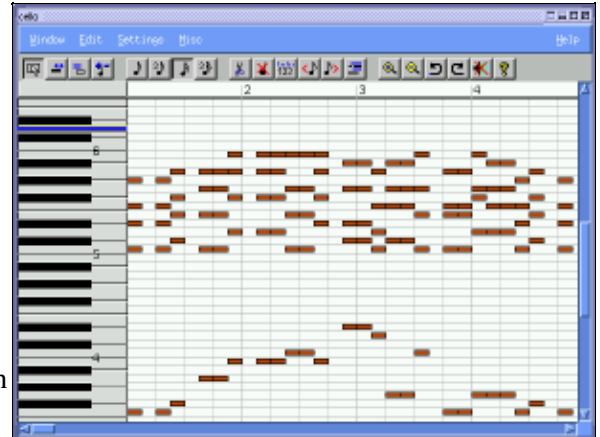
In het grote veld zul je je muziek geschreven zien als een soort barcode. Om te zien hoe dit werkt als je was begonnen met een nieuw bestand, laten we eens kijken naar de belangrijkste knop op de toolbar van het track window: De knop voor:

Het piano venster

Om het piano venster te krijgen, kun je op de knop met het piano keyboard op de toolbar klikken, of als je het piano venster voor een bepaalde track wilt, kun je in het barcode veld van de track klikken.

Aan de linkerkant zie je een piano keyboard en als je erop klikt met de muis, hoor je geluid. Als je een drum hebt geselecteerd op kanaal 10, zul je in plaats daarvan een lijst krijgen met drum instrumenten, en kun je naar hun geluid luisteren (Als het piano keyboard niet veranderd in een lijst van drum namen voor kanaal 10, kun je klikken op Settings-->Events in het menu van het piano venster en een vinkje plaatsen bij "Show drumnames on drumtracks").

Om noten in te voeren (welke er ook weer als de barcode uitzien) in het grote veld rechts, hoef je alleen maar te klikken op de insert knop (de 4e toolbar knop van links) en dan op de plaats in het veld waar je de noten wilt invoegen. Met de volgende 4 knoppen kun je de lengte van de noten bepalen. Maar je kunt ze ook "met de hand" bewerken door rechts te klikken op de noot die je wilt bewerken en dan met de muis te slepen, terwijl je de muisknop ingedrukt houdt.

Om het jezelf makkelijk te maken bij het maken van je composities kun je bijv. gebruik maken van de Random Generatoren en van de

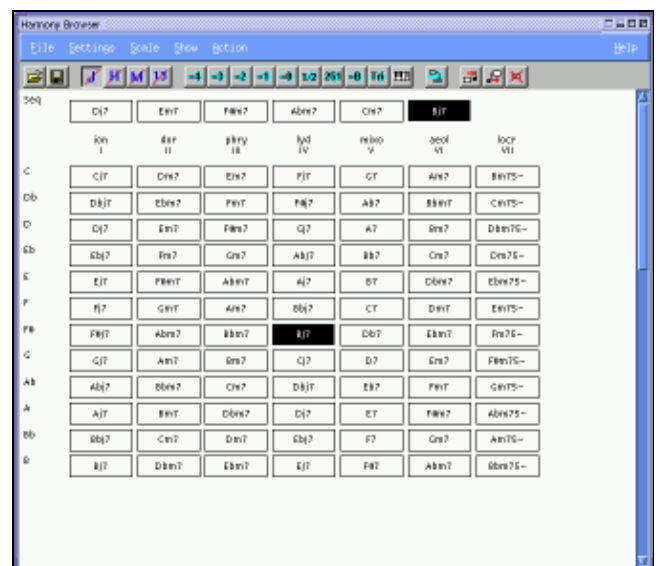
De Harmonie Browser

Ga terug naar het track venster. In het menu, klik Misc--> Harmony Browser, en een nieuw venster wordt geopend.

Een manier om de Harmonie browser te gebruiken, is om te klikken op de beschikbare akkoorden. Plaats degenen die je aan staan in de Sequence (volgorde) door de shift knop ingedrukt te houden en op het akkoord te klikken. Als je nu op het akkoord in de Sequence klikt, wordt het akkoord in de piano buffer geladen. Als je nu met de linkermuisknop in het piano venster klikt, kun je het akkoord daar plakken.

Terug naar de Harmony Browser. Als je naar het menu Settings--> Midi gaat, kun je de pitch (snelheid) van de noten veranderen, zodat je akkoorden kunt maken met een hogere of juist lagere klank.

Hier kun je ook het midi kanaal selecteren dat de Harmony Browser moet gebruiken voor z'n instrument (dit komt van pas als je het wilt gebruiken voor verschillende instrumenten, omdat ze anders allemaal zouden klinken als het instrument in de kanaal set daar). Een andere manier om gebruik te maken van de Harmony Browser is door eerst een paar losse noten in het piano venster te zetten. Als je deze noten selecteerd in het track venster en dan klikt op Action--> Analyze in

de Harmony Browser, worden de losse noten omgezet in akkoorden. Je kunt ze zien in de akkoord sequence, en kunnen dan in je song worden geplakt.

Om de noten te selecteren, klik je met de linkermuisknop en beweeg je de muis erover heen. Om meer te selecteren dan zichtbaar is het huidige venster, hou je de shift-toets vast tijdens het selecteren. Na het scrollen kun je je selectie voortzetten.

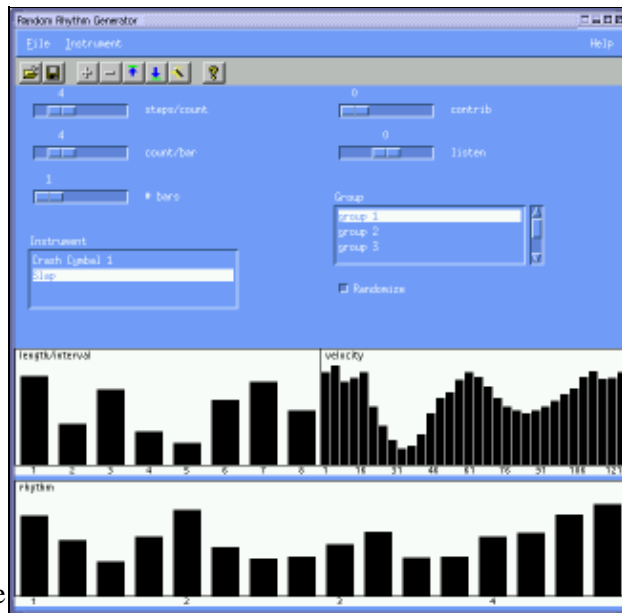
Random Rhythm Generator

Geef aan waar in je song je een random (willekeurig) ritme wilt in het track venster. Open de Random Rhythm Generator door Misc-->Random Rhythm in het menu van het track venster. Eerst dien je een instrument te kiezen. Dan kun je alle andere variabelen instellen die zichtbaar zijn in het venster en kun je een ritme genereren met Instrument-->Generate. Daarna kun je verder gaan met een ander instrument totdat je klaar bent.

Luister ernaar. Ik persoonlijk denk dat je het een paar keer moet uitproberen. Soms levert het een aardig ritme en soms ook niet. Het is willekeurig (random) maar wel prettig om te gebruiken.

De variabelen die je specificeert zijn eigenlijk waarschijnlijkheden. Oftewel, in het ritme veld specificeer je de waarschijnlijkheid dat een instrument wordt bespeeld op dat moment. Een hoge waarde betekent een hoge waarschijnlijkheid en een lage waarde betekent een lage waarschijnlijkheid.

In de documentatie wordt gesuggereerd om ieder instrument tweemaal te specificeren. De eerste keer kies hoge waarschijnlijkheden op een paar posities en de tweede keer kies je lage waarschijnlijkheden voor veel posities. Dit is wat je aan de rechterkant van het dialoog venster van de ritme generator ziet. Merk op dat je je een 'bijdrager' aan dient te geven voor een luisteraar.

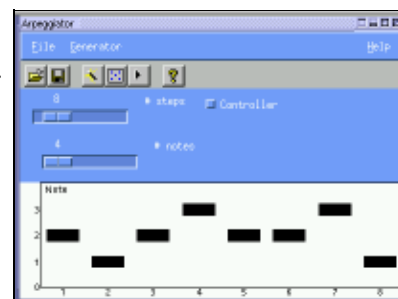

Random Arpeggio Generator

Ook vind ik het interessant om deze generator te gebruiken. Een arpeggio kan omschreven worden als een akkoord dat noot voor noot wordt gespeeld. In andere woorden, in plaats van alle noten van een akkoord ineens te spelen, worden ze noot afzonderlijk gespeeld. Soms geeft het echt heel aardige effecten! Ik vind het vooral leuk om de akkoorden eerst naar een andere track te kopiëren, zodat ik een track heb met de akkoorden en een met de arpeggio. Meestal levert het een heel aardig geluid op!

Speel er gewoon een beetje mee. Je zult verbaast zijn wat een leuke geluiden en ritmes je eenvoudig kunt genereren.

Nu je een stuk muziek hebt, wil je misschien sommige delen ervan aanpassen:

Je muziek bewerken

Er zijn werkelijk vele mogelijkheden in Jazz++ om jouw stuk muziek te bewerken op wat voor manier je ook wilt, helaas kunnen we ze hier niet allemaal bespreken. Laten we dus naar een paar manieren kijken:

Invoegen en Herhalen

Als je noten ergens middenin je stuk wilt invoegen en meer ruimte ervoor nodig hebt, kun je de andere noten opschuiven met knippen & plakken. Klik & sleep eerst met de linkermuisknop om de noten die je wilt verplaatsen te selecteren, en klik dan op cut (knippen) in het menu. Als je nu klikt op paste (plakken) en je cursor over het track venster beweegt zul je een pijl zien. Als je met links klikt, zal er op die plaats geplakt worden.

Als je een gedeelte wilt herhalen, kun je hetzelfde doen, alleen klik je nu op copy (kopieëren) ipv cut (knippen).

Een andere manier om iets te herhalen is met "replicate". Selecteer eerst het gebied dat je wilt repliceren. Klik daarna in het Trackvenster Edit-> Replicate. Nu moet je klikken waar je de wilt dat de kopie start. Een dialoog venster wordt geopend. Sluit deze en klik waar op de plaats waar je wilt dat de kopie eindigt. Als je "Repeat Copy" hebt aangevinkt, zal het geselecteerde deel worden herhaald om de doelruimte op te vullen. Indien "Insert Space" is aangevinkt, zullen andere delen muziek naar rechts worden opgeschoven om ruimte te maken voor de nieuwe muziek.

Je kunt ook een deel uit een ander stuk muziek in deze nieuwe song invoegen door het deel als pattern (patroon) (File->Save Pattern) en het dan later in de nieuwe song invoegen met File-> Load Pattern.

Om iets te verwijderen kun je Edit-> Delete gebruiken. In de dialoog box kun je kiezen of het verwijderen een lege ruimte moet achterlaten, of dat de muziek van rechts zou moeten opschuiven om het gat te vullen.

Transponeren

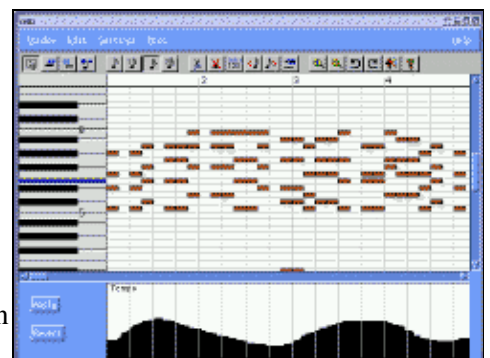
Om een deel van je muziek te transponeren, selecteer je het eerst en ga je vervolgens naar Edit->Transpose in het Track venster.

Een andere manier om te transponeren is met behulp van de Harmony Browser. Kies de akkoorden die je wilt, en selecteer het deel van je muziekstuk dat je wilt transponeren in het track venster en klik op Action->Transpose in de Harmony Browser. De noten van je muziek stuk zullen worden getransponeerd naar de pitch van de akkoorden.

Tempo Aanpassingen

Je zult nog verbaasd staan over hoe anders een muziekstuk kan klinken, afhankelijk van de snelheid waarmee het wordt afgespeeld. Om de snelheid te veranderen, ga naar het track venster. Daar zul je een veld 'speed' (snelheid) zien. Rechtsklikken zal de snelheid verminderen, Linksklikken juist vermeerderen.

Om de snelheid alleen in bepaalde delen van je song te veranderen, klik op Misc->Edit Tempo in het Piano venster. Je zult zien dat er een nieuw veld onder de noten zichtbaar wordt. Hier kun je de gewenste snelheid veranderen met je muis (om de een of andere reden moest ik soms weer op Misc->Edit Tempo klikken na het klikken op Apply om het correct te laten werken).

De pitch veranderen

Klik Misc->Edit Pitch (hoogte) in het Piano Venster. Het werkt vergelijkbaar als met het veranderen van het tempo in een deel van song: Je zult zien dat er een nieuw veld onder de noten zichtbaar wordt en kun je de

gewilde pitch aanpassen met je muis.

Crescendo/Decrescendo

Voor dit gebruik je de Velocity knop; Misc-> Edit Velocity in het piano venster.

Als de veranderingen je niet aanstaan, kun je ze uiteraard ongedaan maken met undo (Misc->Undo).

Ik hoop dat je nu een idee hebt wat Jazz++ is en dat je bijna niet kunt wachten om er zelf mee te spelen! Er zijn vele andere features om te verkennen zoals het gitaar bord, de random shuffle generator, etc, etc. Maar het is aan jou om het zelf uit te proberen!

Veel plezier!

Referenties

Het programma zelf heeft zeer goede documentatie beschikbaar onder de Help knop. Je kunt er ook in zoeken.

- jazzware.com
- [HowTo van Hymn](#)
- [jazz-bin-4.1.3_addon.tar.gz](#)
- Jazz++ werkt het best in combinatie met ALSA geluid. Zie artikel 259: [Midi met alsa](#)
- [additionele patches voor broncode installatie](#)

<p>Site onderhouden door het LinuxFocus editors team © Katja Socher "some rights reserved" see linuxfocus.org/license/ http://www.LinuxFocus.org</p>	<p>Vertaling info: en --> -- : Katja Socher <katja(at)linuxfocus.org> en --> nl: Guus Snijders <ghs(at)linuxfocus.org></p>
---	--